

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 22. detsember 2016
(OR. en)

15782/16

**Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0414 (COD)**

**JAI 1114
DROIPEN 227
COPEN 402
CT 15
CODEC 1940**

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	22. detsember 2016
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2016) 826 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2016) 826 final.

Lisatud: COM(2016) 826 final

Brüssel, 21.12.2016
COM(2016) 826 final

2016/0414 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Hiljutised rünnakud Euroopa Liidus ja kaugemal näitavad selgelt, et EL peab terrorismi tõkestamiseks ja selle vastu võitlemiseks töötama kõikides poliitikavaldkondades. Terroriorganisatsioonid ja organiseeritud kuritegevus vajavad rahastamist, et säilitada oma kriminaalsed võrgustikud, värvata uusi liikmeid ja panna toime terrorirünnakuid. Lõigates läbi nende rahastamisallikad, muutes selle rahastamise kasutamisel avastamata jäämise raskemaks ning kasutades ära finantstehingutest saadavat teavet, saab anda olulise panuse võitlusesse terrorismi ja organiseeritud kuritegevusega.

Terrorismi rahastamise probleem ei ole uus. Euroopa Liidul on sellega tegelemiseks juba vahendid olemas, sealhulgas kriminaalõigusnormid, koostöö õiguskaitseasutuste vahel ning menetlused asjakohase teabe vahetamiseks, samuti õigusaktid rahapesu tõkestamiseks ja selle vastu võitlemiseks ning neid vahendeid tõhustatakse pidevalt.

Terrorismi rahastamine aga areneb ning ELil on vaja otsustavat, kiiret ja terviklikku lähenemist, et olemasolevaid õigusakte ajakohastada, tagada, et kõik osapooled neid täielikult rakendavad ning kõrvaldada leitud puudused. Samuti on vaja, et liidu pädevad asutused teeksid rohkem koostööd omavahel, piiriüleselt ning asjaomaste ELi agentuuridega, et parandada teabe levitamist ning teha kindlaks terrorismi rahastajad.

Käesolevas direktiivi ettepanekus, mille koostamisest anti teada komisjoni 2. veebruari 2016. aasta tegevuskavas terrorismi rahastamise vastase võitluse kohta,¹ nähakse ette rahapesuga võitlemine kriminaalõiguse abil. Kavandatud direktiivis tahetakse seda eesmärki saavutada selle valdkonna rahvusvaheliste kohustuste (sealhulgas Euroopa Nõukogu 2005. aasta konventsioon rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamise kohta (CETS nr 198, „Varssavi konventsioon“)) täitmise ning rahapesuvastase töökonna asjakohaste soovitude rakendamise abil.

ELi tasandil olemasolevate vahendite (eelkõige raamotsuse 2001/500/JSK²) kohaldamisala on piiratud ega taga rahapesu täielikku kriminaaliseerimist. Kõik liikmesriigid on rahapesu kriminaliseerinud, kuid rahapesuna käsitatava tegevuse määratlemine (nt eelkuriteod - st kuritegelik tegevus, mille tulemusel saadi vara, mida pestakse) ning karistuste rangus on väga erinev. Kehtiv õiguslik raamistik ei ole piisavalt terviklik ega sidus selleks, et olla võimalikult tõhus. Õigusraamistikkude erinevust saavad ära kasutada kurjategijad ja terroristid, kuna neil on võimalus teha oma finantstehingud selles liikmesriigis, kus nende arvates on rahapesuvastased meetmed kõige leebemad.

Veelgi olulisem on see, et operatiivsel tasandil mõjutavad erinevused rahapesukuritegude määratluses, kohaldamisalas ja karistustes riiklike asutuste vahel tehtavat piiriülest politsei- ja õigusalast koostööd ning teabevahetust. Näiteks eelkuritegude erineva kvalifitseerimise tõttu

¹ COM(2016) 50 final, 2. veebruar 2016.

² Nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsus 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 182, 5.7.2001, lk 1).

on rahapesu andmebüroodel ja ühe liikmeriigi õiguskaitseasutustel keeruline koordineerida tegevust teiste liikmesriikide õiguskaitseasutustega rahapesu probleemiga tegelemisel (nt maksukuritegudega seotud rahapesu). Käesoleva ettepaneku väljatöötamiseks peetud konsultatsioonides, muu hulgas agentuuridega Europol ja Eurojust, toodi välja, et kõnealuse kuriteo erinev kriminaliseerimine liikmesriikide õigusaktides takistab tõhusat politseikoostööd ning koostöö tegemist piiriülestes uurimistes.

Kurjategijate ja kuritegelike organisatsioonide tegevuse eesmärk on toota kasumit. Sisuliselt kasutatakse rahapesus mitmesuguse piiriülese ebaseadusliku tegevuse (narkokaubandus, inimkaubandus, ebaseaduslik relvakaubandus, korruptsioon) käigus saadud tulu, et omandada, muuta või kanda üle vara. Samal ajal varjatakse aga vahendite päritolu, et kasutada nende kuritegude tulemusel saadud tulu seaduslikus majandustegevuses. Rahapesu võimaldab kuritegelikel organisatsioonidel oma ebaseaduslikust tegevusest kasu saada ning oma tegevust jätkata. Rahapesu ulatuslikum kriminaliseerimine aitab võidelda rahalise stiimuliga, mis on kuritegevuse aluseks.

ÜRO hinnangul oli kogu maailmas saadud kriminaaltulu 2009. aastal umbes 2,1 triljonit USA dollarit ehk 3,6 % maailma SKPst kõnealusel aastal³. Peamistel ebaseaduslikel turgudel kuritegelikust tegevusest saadud tulu, mille kohta on tõendid olemas, oli Euroopa Liidus hinnanguliselt 110 miljardit eurot⁴. Raha, mis praegu ELis tagasi nõutakse, on üksnes väike osa hinnangulisest kriminaaltulust⁵.

Terrorirünnakutega seotud üksikisikud ja rühmitused kasutavad oma tegevuse rahastamiseks kuritegelikke võrgustikke või panevad ise kuritegusid toime ning kasutavad rahapesuskeeme, et varjata oma tegevuse ebaseaduslikkust ning muundada või saada vahendeid oma tegevuse rahastamiseks. See suurendab oluliselt organiseeritud kuritegevuse atraktiivsust. Paljud Euroopas tegutsevad terrorirühmitused rahastavad endid kriminaalsetest allikatest, nagu narkokaubandus, ebaseaduslik kultuuriväärtustega kauplemine või petturlikud laenutaotlused. Suured terroriorganisatsioonid rahastavad oma tegevust samuti erineva kriminaalse tegevuse kaudu. Lisaks sellele võivad terroristid oma logistiliste vajaduste rahuldamiseks ära kasutada kuritegelikke organisatsioone, ostes neilt võltsitud dokumente või tulirelvi, mis omakorda võib tekitada kasu kõnealustest tehingutest. Seega aitaks tugevdatud ELi õigusraamistik terrorismi rahastamist tõhusamalt tõkestada ning vähendada terroriorganisatsioonidest tulenevat ohtu, kuna takistatakse nende võimalusi oma tegevust rahastada.

Miinimumnõuete kehtestamine kuriteona käsitatava rahapesu määratlemiseks, selle määratluse kasutamine ka terroriaktide ja muude kuritegelike tegevuste puhul ja kohaldatavate karistusmäärade lähendamine tugevdab ELi praegust rahapesu vastast kriminaalõiguslikku raamistikku. Kavandatav direktiiv aitab parandada olemasolevat piiriülest koostööd, teabevahetust pädevate asutuste vahel ja vältida seda, et kurjategijad kasutavad enda huvides ära siseriiklike õigusaktide erinevusi. Kõnealuste meetmetega luuakse tugevam õiguslik raamistik, et võidelda rahapesu vastu ELis, parandada õigusnormide täitmist ning tõkestada tõhusamalt terroristlikku ja kuritegelikku tegevust. Nendega astutakse

---

³ ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo „Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organised crime“, oktoober 2011.

⁴ From illegal markets to legitimate businesses: the portfolio of organised crime in Europe, Final report of Project OCP – Organised Crime Portfolio, märts 2015.

⁵ Aruanne „Does crime still pay? Criminal asset recovery in the EU. Survey of statistical information 2010-2014“, Europol, juuli 2016.

organiseeritud kuritegevusele ja terrorismi rahastamisele tõhusamalt vastu, suurendades ELi ja selle kodanike julgeolekut.

- **Vajadus rakendada asjaomaseid rahvusvahelisi nõudeid ja kohustusi ning tõkestada tõhusalt rahapesu**

Ettepaneku eesmärk on rakendada Varssavi konventsioonist tulenevaid rahvusvahelisi nõudeid ning rahapesuvastase töökonna soovitusi rahapesu kriminaliseerimise kohta.

Rahapesuvastase töökonna 3. soovitus⁶ kutsutakse riike üles kriminaliseerima rahapesu 1988. aasta narkootiliste ja psühhotropsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase ÜRO konventsiooni (Viini konventsioon) ja 2001. aasta rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni (Palermo konventsioon) alusel. Soovituses nõutakse liikmesriikidelt kõigi raskete kuritegude tulemusel saadud tulude pesemise kriminaliseerimist, et hõlmata võimalikult palju eelkuritegusid (koostades eelkuriteo liikide loetelu, nagu terrorism, sealhulgas terrorismi rahastamine, inimkaubandus, rändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine, ebaseaduslik relvakaubandus, keskkonnakuriteod, pettused, korruptsioon ja maksukuriteod), jättes liikmesriikidele samas võimaluse otsustada, kuidas see eesmärk saavutada. Soovitus annab riikidele võimaluse, et rahapesus ei mõisteta süüdi inimest, kes pani toime eelkuriteo, ning paneb riikidele kohustuse tagada tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused füüsilistele isikutele ning kriminaalvastutuse (või tsiviil- või haldusvastutuse) ja karistused juriidilistele isikutele. Soovituses kutsutakse üles kriminaliseerima ka abitegevusi, nagu kuriteost osavõtmine, seotus kuriteoga või kokkuleppimine selle toimepanemiseks, kuriteokatse, kuriteole kaasaaitamine, kuriteo toimepanemise hõlbustamine ja kuriteoga seotud nõustamine, välja arvatud juhul kui see ei ole siseriikliku õiguse aluspõhimõtetega lubatud.

Varssavi konventsioon on kõige ulatuslikum rahvusvaheline konventsioon rahapesu kohta (sealhulgas rahapesu kriminaliseerimist ning samuti varade külmutamist ja konfiskeerimist ning rahvusvahelist koostööd käsitlevad sätted). Varssavi konventsiooniga nõutakse osalisriikidelt meetmete võtmist rahapesu tõkestamiseks, uurimiseks ja selle eest vastutusele võtmiseks ning samuti kriminaaltulu ja kuriteovahendite tõhusaks arestimiseks ja konfiskeerimiseks. See konventsioon läheb mitmes aspektis rahapesuvastase töökonna soovitusel esitatud nõuetest kaugemale, sest muudab ebaoluliseks asjaolu, kas eelkuritegu pandi toime sama riigi kriminaaljurisdiktsioonis, kus toimus rahapesu, võimaldades riikidel kohaldada madalamat tahtluse astet ning nõuab riikidelt selle tagamist, et eelnev või samaaegne süüdimõistmine eelkuriteos ning eelkuriteo täpne kindlaksmääramine ei ole rahapesus vastutusele võtmise eeltingimus.

Varssavi konventsioonile on alla kirjutanud 26 ELi liikmesriiki, kellest vaid 17 on selle juba ratifitseerinud. EL on konventsioonile alla kirjutanud, kuid ei ole seda veel ratifitseerinud. Käesolev direktiivi ettepanek on oluline samm Varssavi konventsiooni ratifitseerimise suunas ELi poolt.

---

⁶ Rahapesuvastane töökond on kõige olulisem rahvusvaheliste standardite looja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas. Euroopa Komisjon ja 15 liikmesriiki on rahapesuvastase töökonna liikmed ning ülejäänud 13 liikmesriiki on MONEYVAL'i liikmed, mis on rahapesuvastase töökonna laadne piirkondlik organ, kes viib läbi rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaste meetmete hindamisi Euroopa Nõukogusse kuuluvates riikides.

Ettepaneku eesmärk on rakendada eespool nimetatud rahvusvahelisi nõudeid. Teatavates valdkondades läheb see kõnealustest nõuetest kaugemale: selles määratakse kindlaks maksimaalsete karistuste miinimummäär ja kriminaliseeritakse oma kuritegeliku raha pesu, nt juhtudel kus isik, kes peseb kuritegelikust tegevusest saadud vahendeid, on ka õigusvastase teo aluseks oleva eelkuriteo toimepanija. Siiski piirdatakse oma kuritegeliku raha pesu puhul muundamise või ülekandmise ning varjamise ja saladuses hoidmisega. Lisaks rahapesuvastase töökonna poolt ja Varssavi konventsiooniga kehtestatud eelkuritegude loetelus esitatud üldistele kuriteoliikidele hõlmab käesolevas ettepanekus sisalduv loetelu küberkuritegusid ning kuritegusid, mida reguleerivad ELi õigusaktid, milles on eelkuriteod defineeritud, viidates asjaomastele ELi õigusaktidele.

- **Kooskõla poliitikavaldkonna kehtivate sätetega:**

Käesolev ettepanek on osa ülemaailmsest võitlusest rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu, kuna sellega rakendatakse rahapesuvastase töökonna (FATF) soovitus nr 3 (tegemist valitsustevahelise organiga, kes määrab kindlaks kõnealuse valdkonna rahvusvahelised standardid ja edendab nende rakendamist) ning rakendatakse asjaomaseid rahvusvahelisi konventsioone. See on samuti osa laiematest püüdlustest ELi tasandil võidelda rahapesu ja terroristide rahastamisega, tugevdades survemeetmeid kuritegelike organisatsioonide ja terrorismi rahastajate vastu.

Aprillis 2015 vastu võetud Euroopa julgeoleku tegevuskavas⁷ kutsuti üles võtma lisameetmeid terrorismi rahastamise ja rahapesu valdkonnas. Märkides, et organiseeritud kuritegevuse peamine eesmärk on tulu saamine, kutsuti Euroopa julgeoleku tegevuskavas üles suurendama õiguskaitseasutuste suutlikkust organiseeritud kuritegevuse rahastamisega võitlemisel, rõhutades, et „kuna rahvusvahelised kuritegelikud võrgustikud kasutavad oma tulu varjamiseks seaduslikke äristruktuure, tuleb võidelda sellega, et organiseeritud kuritegevus ei imbuks seaduslikku majandusellu“. Euroopa julgeoleku tegevuskava eesmärk on tegeleda samuti terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse omavahelise seotusega, rõhutades et organiseeritud kuritegevus toetab terrorismi relvade hankimise, uimastite salakaubaveost saadava tulu ja finantsturgudele imbumise kaudu.

2. veebruaril 2016 esitles komisjon tegevuskava, millega veelgi tõhustada võitlust terrorismi rahastamisega. Tegevuskava üks peaeesmärk oli kaaluda sellise direktiivi eelnõu koostamist, millega kehtestada miinimumeeskirjad rahapesukuriteo määratluse kohta (hõlmata terroriaktid ja muude rasked kuriteod) ja ühtlustada karistusi. Seda põhjendati asjaoluga, et terroristid kasutavad oma tegevuse rahastamiseks sageli kriminaaltulu ning kasutavad selleks rahapesuskeeme. Rahapesu kriminaliseerimine aitaks võidelda terrorismi rahastamise vastu.

Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsioonis korrupsioonivastase võitluse ning CRIM-erikomisjoni resolutsiooni järelmeetmete kohta (2015/2110(INI))⁸ toodi samuti välja, et osalemine kuritegelikus tegevuses võib olla seotud terrorismiga, ning kutsuti üles tugevdama rahapesu ning terrorismi ja organiseeritud kuritegevust puudutavat ELi regulatsiooni, et tõhustada võitlust terrorismiga.

Selle ettepanekuga tõhustatakse ka meetmeid, mille eesmärk on avastada, takistada ja hoida ära finantssüsteemi kuritarvitamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil. Nendeks

⁷ COM(2015) 185 final, 28. aprill 2015.

⁸ Euroopa Parlamendi 23. oktoobri 2013. aasta resolutsioon organiseeritud kuritegevuse, korrupsiooni ja rahapesu ning soovitude kohta meetmete võtmiseks ja algatuste tegemiseks (2013/2107(INI)).

meetmeteks on eelkõige neljas rahapesuvastane direktiiv⁹, millega kehtestatakse eeskirjad, mille eesmärk on takistada finantssüsteemi kuritarvitamist rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks, ning rahaülekandeid käsitlev määrus¹⁰. Neljanda rahapesuvastase direktiivi ja määruse (EL) 2015/847 ülevõtmise tähtaeg on 1. jaanuar 2017. 5. juulil 2016 esitati mitu muudatusettepanekut¹¹ neljanda rahapesuvastase direktiivi muutmiseks, et tõhustada rahapesu ärahoidmiseks võetavaid meetmeid, pöörates eelkõige tähelepanu uutele ohtudele ning suurendades pädevate asutuste võimekust teavet hinnata ja vahetada.

Need õigusaktid aitavad takistada rahapesu ja hõlbustada rahapesujuhtumite uurimist. Samas ei käsitle need aga käesoleva algatuse probleeme, milleks on rahapesukuriteo ühtse määratluse puudumine ja kõnealuse kuriteo eest määratavate karistusmäärade erinevus liidu piires. Pärast seda, kui kavandatud direktiiv on kaas-seadusandjate poolt vastu võetud, uurib komisjon, kas on vaja läbi vaadata neljas rahapesuvastane direktiiv, et ühtlustada käesolevas direktiivis sätestatud mõiste „kuritegelik tegevus“ määratlus.

Lisaks sellele tugevdatakse ja täiendatakse käesoleva ettepanekuga kriminaalõiguse raamistikku terroristlike rühmitustega seotud süütegude osas, eelkõige terrorismivastast võitlust käsitleva direktiivi ettepanek¹², milles sätestatakse terrorismi rahastamise kuriteo mõiste ühtne määratlus, mis ei hõlma üksnes terroriakte, vaid ka terrorismiga seotud süütegevusi, nagu värbamine, väljaõpe ja propaganda.

Käesoleva ettepanekuga tõhustatakse ka võitlust organiseeritud kuritegevusega, täiendades direktiivi 2014/42/EL¹³, mille eesmärk on kehtestada ühtsed miinimumeeskirjad kriminaaltulu tuvastamise ja konfiskeerimise kohta, ja nõukogu raamotsus 2008/841/JSK¹⁴, millega kriminaliseeritakse osalemine organiseeritud kuritegelikus rühmituses ja väljapressimine.

Käesoleva ettepanekuga täiendatakse erinevaid ELi õigusakte, milles nõutakse liikmesriikidelt teatavat liiki rahapesu kriminaliseerimist. Sellega asendatakse osaliselt nõukogu raamotsus 2001/500/JSK¹⁵ liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv. Raamotsuse eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigusnorme konfiskeerimise ja teatavat liiki rahapesu osas, mis liikmesriigid pidid vastu võtma kooskõlas Euroopa Nõukogu 1990. aasta konventsiooniga rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamise kohta.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kavandatud direktiiv on kooskõlas liidu poliitiliste eesmärkidega, eelkõige järgmistega:

⁹ Direktiiv 2015/849/EL, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist (ELT L 141, 5.6.2015).

¹⁰ Määrus (EL) 2015/847, mis käsitleb rahaülekannetes edastatavat teavet ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1781/2006 (ELT L 141, 5.6.2015).

¹¹ COM(2016) 450 final, 5. juuli 2016.

¹² COM(2015) 625 final, 2. detsember 2015. a.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/42/EL kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus (ELT L 127, 29.4.2014, lk 39).

¹⁴ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

¹⁵ Nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsus 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 182, 5.7.2001, lk 1-2).

- võitlus liidu finantshuve kahjustavate kuritegudega. Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni teises protokollis, mis on koostatud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel, on ette nähtud, et liikmesriigid kriminaliseerivad liidu finantshuve mõjutavatest kuritegudest (nagu pettus ja korruptsioon), nagu need on määratletud Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsioonis ja selle protokollides, saadud tulu pesemise. Juulis 2012¹⁶ tegi komisjon ettepaneku võtta vastu direktiiv, milles käsitletakse liidu finantshuve kahjustava pettuse vastast võitlust kriminaalõiguse abil, ja mis peaks asendama konventsiooni ja selle protokollid konventsiooniga liitunud liikmesriikides. Sellesse lisatakse uued liidu finantshuve kahjustavad kuriteod ja nähakse ette sellistest kuritegudest saadud tulu pesemise kriminaliseerimine. Käesolev ettepanek ei piira rahapesu käsitlevate kriminaalõigusnormide kohaldamist;
- võitlus narkokaubanduse, narkootikumide tarbimise ja nende kättesaadavuse vastu, nagu ette nähtud ELi narkostrategias (2013–2020)¹⁷;
- võitlus kriminaalse tegevusega nagu looduslike liikidega kaubitsemise. Komisjoni 2016. aasta teatises „ELi tegevuskava looduslike liikidega kaubitsemise vastu võitlemiseks“¹⁸ kutsus komisjon liikmesriike üles läbi vaatama rahapesu käsitlevad siseriiklikud õigusaktid, tagamaks et looduslike liikidega kaubitsemisega seotud süütegusid saaks käsitada eelkuritegudena.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 83 lõige 1, kus on rahapesu määratletud kui üks piiriülese kuriteo liik. Sellega lubatakse Euroopa Parlamendil ja nõukogul kehtestada seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastuvõetavate direktiivide abil vajalikud miinimumnormid rahapesu määratlemiseks.

• Muutuv geomeetria

Raamotsus 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist, mis on praegu jõus ja kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Aluslepingutele lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) kohaselt võivad Ühendkuningriik ja Iirimaa otsustada osaleda käesoleva otsuse vastuvõtmises. Nad võivad selle otsuse teha ka pärast ettepaneku vastuvõtmist.

Protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) kohaselt ei osale Taani ELi toimimise lepingu V jaotise alusel ettepanekul meetmete võtmisel nõukogus (erandiks on meetmed, millega määratakse kindlaks kolmandad riigid, kelle kodanikel peab olema viisa liikmesriikide välispiiride ületamiseks, või ühtse viisavormiga seotud meetmed). Sellepärast ei osale Taani praegu kehtiva korra kohaselt käesoleva ettepaneku vastuvõtmisel ning ettepanek ei ole tema suhtes siduv.

¹⁶ COM(2012) 363 (lõplik), 11. juuni 2012.

¹⁷ ELi narkostrategia (2013-20), (ELT C 402, 29.12.2012)

¹⁸ COM(2016) 87 final, 26. veebruar 2016.

- **Subsidiaarsus (ei kuulu liidu ainupädevusse)**

Kurjategijad ja terrorismi rahastajad saavad raha hõlpsasti üle piiride liigutada, et varjata selle ebaseaduslikku päritolu. Kuritegelikud organisatsioonid ja terrorivõrgustikud tegutsevad eri liikmesriikides. Ebaseaduslikult teenitud raha pestakse laialdaselt Euroopa seaduslikus majanduses. Tõendeid organiseeritud kuritegevuse investeeringute kohta leidub peaaegu kõigis ELi liikmesriikides¹⁹.

Organiseeritud kuritegelikud rühmitused varjavad ja investeerivad kuritegelikku vara järjest rohkem muus liikmesriigis kui selles, kus kuritegu toime pandi²⁰. See teeb pädevatele asutustele võitluse piiriülese, raske ja organiseeritud kuritegevusega kogu ELis tervikuna raskeks, ning mõjutab siseturu toimimist, moonutades konkurentsi seaduslikult tegutsevate ettevõtjatega ja õhnestades usaldust finantsüsteemi vastu.

Rahapesu piiriülest mõõdet kogevad oma igapäevases töös rahapesu juhtumitega tegelevad avaliku sektori asutused. Liikmesriikides asuvad rahapesu andmebürood (FIU), kes analüüsivad tehinguid, mille puhul kahtlustatakse seost rahapesu ja terrorismi rahastamisega, ja annavad pädevatele asutustele teada analüüsi tulemused, teevad oma ülesande täitmiseks omavahel regulaarselt koostööd. Üheks näitajaks on ELi rahapesu andmebüroode teabevahetusvahendi FIU-Neti kaudu edastatud teabenõuete ja koostöötaotluste arv: aastal 2014 toimus 12 076 teabevahetust ning aastal 2015 tõusis see arv juba 17149-ni²¹. Teisi liikmesriike hõlmavate kahtlasi tehinguid käsitlevate teadete (STR) osakaal on liikmesriigiti väga erinev. Enamikel liikmesriikidel ei ole täpseid andmeid, kuid paljude liikmesriikide arvates moodustab piiriülese mõõtmega STRide hinnanguline osakaal 30–50 % pädevatele asutustele edastatud STRide arvust²².

Mitut ELi liikmesriiki kaasavad kriminaaluurimised on sagedased. Hinnangud ühes liikmesriigis näitavad, et ligi 10–15 % juhtumitest on piiriülese mõõtmega. Kahes liikmesriigis on sama näitaja 20 % ning paaris liikmesriigis on see isegi 70 %. Viie liikmesriigi hinnangute kohaselt on piiriülese iseloomuga rahapesu-uurimiste osakaal vahemikus 38–50 %. Üks liikmesriik teatas, et ligi 50 % eelkuritegudest on toime pandud välismaal²³.

Rahapesu piiriülest mõõdet ja vajadust tegeleda selle nähtusega liikmesriikidevahelise õigusosalase koostöö kaudu on kinnitanud liikmesriikide ja Eurojusti sideprokuröride registreeritud juhtumite arv. Eurojust registreeris ajavahemikus 2012–2015 juuli 724 rahapesu juhtumit, kusjuures aastal 2013 oli juhtumeid 193 ning aastal 2015 juba 286. Ajavahemikus 1. jaanuar – 30. september 2016 registreeris Eurojust 212 juhtumit. 160st koordineerimiskoosolekust, mis Eurojust ajavahemikus jaanuar–aprill 2015 korraldas, oli üks kaheksandik (12,5 %) seotud rahapesuga. See protsent on kaks korda suurem kui aastal 2014. Rahapesu on pidevalt kasvav valdkond Eurojusti tegevuses.

Kui ELi tasandil meetmeid ei võeta, suureneb rahapesu probleem eelolevatel aastatel tõenäoliselt märkimisväärselt. Kohtutel ja õiguskaitseasutustel oleks jätkuvalt raskusi üha keerulisemate rahapesu juhtumitega tegelemisel, mis annab kurjategijatele võimaluse valida

---

¹⁹ From illegal markets to legitimate businesses: the portfolio of organised crime in Europe, Final report of Project OCP – Organised Crime Portfolio, märts 2015.

²⁰ Sama.

²¹ Allikas: Europol.

²² Konsultatsiooniprotsessi käigus liikmesriikidelt saadud vastused.

²³ Sama.

ELis meelepärane kohtualluvus, kus oma rahapesuvastase õigusraamistiku raames ei saada või saadakse vähem tõhusalt jälile teatavatele kuritegelikele tegevustele. Rahapesupraktika süvenemisel on laiem ühiskondlik kulu jätkuva kuritegeliku tegevuse ja saamata jäänud maksutulu näol ning see võib hõlbustada terrorirühmituste jätkuvat rahastamist.

- **Proportsionaalsus**

Kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikkel 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega piirduakse kavandatava uue direktiivi puhul sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne rahvusvaheliste kohustuste ja standardite rakendamiseks, eriti seoses rahapesu kriminaliseerimisega, kooskõlas FATFi soovitude ja Varssavi konventsiooniga. Viimases minnakse mitmes aspektis FATFi soovitusel esitatud nõuetest kaugemale, sest muudetakse ebaoluliseks asjaolu, kas eelkuritegu pandi toime sama riigi kriminaaljurisdiktsioonis, kus toimus rahapesu, ning nõutakse riikidelt selle tagamist, et eelnev või samaaegne süüdimõistmine eelkuriteos ning eelkuriteo täpne kindlaksmääramine ei oleks rahapesus süüdimõistmise eeltingimus.

Vajaduse korral täpsustatakse ettepanekus neid kohustusi, et parandada piiriülest koostööd ja teabevahetust ja et takistada kurjategijatel liikmesriikide õigusaktide erinevusi ära kasutamast (näiteks kriminaliseerides oma kuritegeliku raha pesu, mille puhul piirduks muundamise või ülekandmise ning varjamise ja saladuses hoidmisega, ning kehtestades maksimaalsete karistuste miinimummäärad). Käesolevas ettepanekus esitatud eelkuritegude loetelu toetub FATFi soovitusel ja Varssavi konventsiooni liites esitatud kuriteoliikidele kahe erandiga: käesolev ettepanek hõlmab eelkuritegudena ka küberkuritegevust ja avaliku sektori vahendite omastamist.

Ettepanekuga määratakse kindlaks kuritegude liigid, et hõlmata kõik asjaomased teod, ent piirduakse selleks vajaliku ja proportsionaalsega.

- **Vahendi valik**

ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 kohaseid miinimumnorme kuritegude ja karistuste määratlemise kohta piiriülese mõõtmega raskete kuritegude, sealhulgas rahapesu valdkonnas saab kehtestada ainult Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga ning seadusandliku tavamenetluse kohaselt.

3. JÄRELHINDAMISTE TULEMUSED, KONSULTEERIMINE SIDUSRÜHMADEGA JA MÕJUHINNANGUD

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Rahapesu kriminaliseerimist käsitlevate kehtivate sätete (raamotsuse 2001/500/JSK artiklite 1 ja 2 punkt b) järelhindamist ei ole tehtud.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon võttis arvesse väliskonsultandi 2013. aasta uuringut, milles hinnati muu hulgas, kas liikmesriigid täidavad rahapesuvastase töökonna soovitusi, sealhulgas soovitusi kriminaliseerida rahapesukuriteod. Enamik 2013. aastal läbi viidud internetiküsitlusele vastajatest oli seisukohal, et rahapesu määratlemine ELi tasandil oleks abiks rahapesu piiriüleste aspektide puhul. Uuring näitas samuti üldist toetust eelkuritegude loetelu

ühtlustamisele ning märgiti, et sellega seotud erinevused annavad kurjategijatele võimaluse pesta raha jurisdiktsioonides, kus rahapesuvastaseid meetmeid peetakse kõige leebemaks. See omakorda tekitab pädevatele asutustele probleeme piiriülel tasandil. Uuringust selgus ka, et sidusrühmad toetavad üldiselt oma kriminaalse raha pesu kriminaliseerimise ühtlustamist ELi tasandi meetme abil.

Oktoobris 2016 konsulteeris komisjon liikmesriikidega rahapesu kriminaliseerimist käsitlevate kehtivate siseriiklike sätete küsimuses, paludes igal riigil esitada selle kohta teabevormi. Selle konsultatsiooni tulemused vaadati läbi 2016. aasta novembris liikmesriikidega toimunud kohtumisel, kus arutati erinevaid seisukohti sellistes küsimustes nagu eelkuriteod, eelneva süüdimõistva kohtuotsuse olemasolu või eelkuriteo tuvastamise nõue, oma kuritegeliku raha pesemine ja karistuste määr.

Samuti konsulteeris komisjon novembris 2016 juristide organisatsioonide esindajatega teada saamaks, mida nad arvavad direktiivist, mida komisjon tegevuskavas kirjeldas. Üleüldiselt rõhutasid sidusrühmad vajadust rahapesukuritegude määratluse ja karistuste ühtlustamise järele, et võidelda kogu ELis rahapesuga terviklikult ja tõhusalt. Sidusrühmad tõid välja, et sagedased on juhtumid, kus määratluste erinevus takistab tõhusat piiriülest koostööd rahapesukuritegudes vastutusele võtmisel. Rahapesu ja rahapesukuritegude määratluste suurem ühtlustamine aitaks tõhusamalt vahetada piiriülest teavet ja teha koostööd õiguskaitseasutuste vahel. Rahapesukuritegude eest määratavate karistuste määra ühtlustamine parandaks asjaomaste õigusaktide täitmise tagamist ja suurendaks nende hoiatavat mõju.

Komisjon konsulteeris ka ELi asutustega, kes vastutavad politsei- ja õiguslase koostöö eest liikmesriikide vahel.

Arvesse võeti ka muid andmeid, nagu ajakohastatud aruanne rahapesu kohta ning projekti ECOLEF²⁴ tulemused. Komisjon toetus ka teistele kõnealuste organisatsioonide aruannetele, nagu hiljutine Moneyval'i 2015. aasta aruanne kuritegelikul teel saadud raha pesemise tüüpide kohta²⁵.

• **Mõju hindamine**

Võttes arvesse, et direktiivi ettepanek hõlmab eelkõige rahvusvahelisi kohustusi ja standardeid, esitatakse käesolev ettepanek erandkorras ilma mõju hindamiseta.

Käesolev ettepanek tugineb eelmises punktis nimetatud välisuuringutele ja -hinnangutele ning sidusrühmadega peetud konsultatsioonidele.

Olemasolevate tõendite valguses kaaluti erinevaid lähenemisviise:

1) muud kui seadusandlikud meetmed ELi või liikmesriigi tasandil, sealhulgas suunised, parimate tavade vahetamine, koolitused ja vastavustabelite väljatöötamine eelkuritegude kohta;

²⁴ Unger, B (a.o.), lõpparuanne ECOLEF'i projekti kohta (rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse tulemuslikkus majanduslikust ja õiguslikust aspektist) , „The economic and legal effectiveness of Anti-Money Laundering and Combatting Terrorist Financing policy“, veebruar 2013.

²⁵ Typologies report on laundering the proceeds of organised crime, Moneyval, aprill 2015.

2) piirduda ettepanekus vaid FATFi soovitustega, kohandada ELi määratlust rahapesu kohta rahvusvahelistest standarditest lähtuvalt ning jätta liikmesriikidele suur otsustamisvabadus selles valdkonnas;

3.1) ettepanek, millega võetakse üle Varssavi konventsiooni sätted; leevendatakse rahapesukuriteo aluseks oleva eelkuriteo tõendamise nõudeid;

3.2) ettepanek, millega võetakse üle Varssavi konventsiooni sätted, kuid minnakse teatud aspektides rahvusvahelistest kohustustest kaugemale ning määratakse kindlaks eelkuritegude määratlus, kriminaliseeritakse oma kriminaalse raha pesu ning kehtestatakse karistuste miinimum- ja/või maksimummäärad;

4) ettepanek, milles määratakse kindlaks rahapesukuriteo erinevad tingimused ja koosseisu tunnused (sealhulgas määratletakse mõisted: vara muundamine/üleandmine, kriminaaltulu varjamine, omandamine, valdamine ja kasutamine), milles kasutatakse kõiki kuritegusid hõlmavat lähenemisviisi ja kriminaliseeritakse hooletusest toime pandud rahapesu.

Kogutud tõendite ning eespool kirjeldatud eelnevate hindamiste põhjal on komisjon valinud lähenemisviisi, millega nähakse ette minimaalne ühtlustamine, võttes aluseks Varssavi konventsiooni sätted, ning rahvusvahelistest kohustustest minnakse kaugemale üksnes valdkondades, kus see annab ilmseid eeliseid piiriülese koostöö puhul, austades samal ajal riikide tavasid ja kohtupraktikat ning tagades kooskõla ELi õigusega, s.t tagatakse, et kõiki ELi õigusaktides määratletud kuritegusid saab käsitada rahapesu eelkuritegudena.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepaneku eesmärk on juurutada ELi õiguskorda rahvusvahelised kohustused ja nõuded ning ajakohastada õigusraamistikku, et võtta asjakohased meetmed seoses piiriülese rahapesuga. See on liikmesriikidele abiks siis, kui nad võtavad üle ja rakendavad asjaomaseid sätteid.

- **Põhiõigused**

Süütegude kriminaliseerimisel tuleb täielikult täita põhiõigustega seotud kohustusi. Põhiõiguste ja -vabaduste mis tahes piiramise suhtes kohaldatakse põhiõiguste harta artikli 52 lõikes 1 sätestatud tingimusi, nimelt proportsionaalsuse põhimõtet, juhul kui piirangud vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi, samuti tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult seadusega ning arvestades nimetatud õiguste ja vabaduste olemust.

Arvesse tuleb võtta mitmesuguseid põhiõiguste hartas sisalduvaid põhiõigusi ja -vabadusi. Kavandatavate meetmete seisukohast eriti olulised õigused on õigused, mis sisalduvad harta I jaotises, nimelt õigus vabadusele ja turvalisusele (artikkel 6), õigus omandile (artikkel 17), õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele (artikkel 47), süütuse presumpatsioon ja kaitseõigus (artikkel 48), kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõte (artikkel 49) ning mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeld (*ne bis in idem*, artikkel 50).

Kõikide meetmete puhul, mille liit ja liikmesriigid võtavad vastu seoses käesolevas direktiivis sätestatud rahapesu kriminaliseerimisega ja selliste kuritegude või sellise tegevuse eest ettenähtud kriminaal- või muude karistustega, tuleb järgida kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet, süütuse presumptsiooni ja kaitseõigust, ning nendes tuleb vältida igasugust omavoli.

Põhiõiguste ja proportsionaalsuse põhimõtte austamine väljendub käesolevas direktiivis süütegude määratlemise piiramises sellega, mis on vajalik, et esitada edukalt süüdistus tegude eest, mis ohustavad ELi sisejulgeolekut eriti suurel määral.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek ei mõjuta otseselt liidu eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Direktiivi rakendamist jälgib komisjon, võttes aluseks teabe, mille esitavad liikmesriigid meetmete kohta, mille nad on võtnud direktiivi järgimiseks vajalike õigus- ja haldusnormide jõustamiseks.

Komisjon esitab kaks aastat pärast käesoleva direktiivi rakendamise tähtaega Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikke meetmeid.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ülevõtmist selgitavaid dokumente ei peeta vajalikuks.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artikkel 1 – Reguleerimise ja kohaldamisala. Selles artiklis määratakse kindlaks kavandatava direktiivi eesmärk ja kohaldamisala ning sätestatakse eelkõige miinimumnormid seoses kuritegude määratlemise ning karistustega rahapesukuritegude eest.

Artikkel 2 – Mõisted. Selles artiklis esitatakse määratlused mõistetele „vara“ (seoses rahapesukuritegudega, vt artikkel 3) kooskõlas ELi *acquis'*ga²⁶ ja „juriidilised isikud“ (seoses kohustusega tagada juriidiliste isikute vastutuselevõtmine, vt artikkel 6).

Võimaldades liikmesriikidel säilitada erineva lähenemisviisi rahapesu eelkuritegude osas (valides kõiki kuritegusid hõlmava lähenemisviisi, eelkuritegude loetelu, miinimumkaristusega kuritegude loetelu vahel) sätestatakse selles artiklis „kuritegeliku tegevuse“ mõiste, mis hõlmab rahapesu eelkuritegusid. Selles artiklis loetletud kuritegeliku tegevuse liigid, mille tulemusel saadi pestav vara, on kooskõlas rahapesuvastase töökonna soovitusel 3, milles nõutakse igalt liikmesriigilt, olenemata nende poolt eelkuritegude määratlusel valitud lähenemisviisist, süütegude kindlaksmääratud liikide loetelus esitatud süütegude hõlmamist. Selles sättes esitatud loetelu on kooskõlas ka rahapesu ning kriminaaltulu avastamist, arestimist ja konfiskeerimist ning terrorismi rahastamist käsitleva Euroopa Nõukogu 2005. aasta konventsiooni (CETS nr 198) artikli 9 lõikega 4, milles on

²⁶ Sama kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/849 (mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ) (ELT L 141, 5.6.2015, lk 85) artikli 2 lõikes 3.

nõutud, et konventsiooniosalised käsitaksid rahapesu eelkuriteo liigina, mis on esitatud konventsiooni liites. Rahapesuvastase töökonna ja konventsiooni I liites kindlaks määratud liigid vastavad käesoleva ettepaneku artiklis 2 loetletud kriminaalsetele tegevustele ühe erandiga: kõnealuses artiklis on küberkuritegevus samuti eelkuritegude hulka arvatud, nagu selgitatud allpool.

Need liigid on rahapesuvastase töökonna poolt ja 2005. aasta konventsioonis üksnes loetletud, kuid mitte määratletud, võimaldades eelkuritegude puhul arvesse võtta erinevusi liikmesriikide käsitlustes. Mõne liikmesriigi õiguses käsitatakse eelkuritegudena väga väheseid õigusrikkumisi. Lisaks sellele puudub liikmesriikide vahel ühtne arusaam tegevusest, mille tulemusel saadakse pestav vara.

Europoliga peetud konsultatsioonidest ilmnes, et erinev arusaam sellest, millised kuriteod võivad rahapesuni viia, muudavad keeruliseks rahapesuga seotud finantstehingute takistamise ning rahapesu kahtluse korral piiriülese rahapesu eest vastutusele võtmise. Sellega seoses viitas Eurojust konsultatsiooniprotsessis raskustele, mis liikmesriikidel seoses piiriüleste rahapesujuhtumite uurimise ja nende eest vastutusele võtmisega sellist liiki kuritegude täiendava laadi tõttu tekivad. Ka teised sidusrühmad on märkinud, et eelkuritegude erinev käsitlemine takistab piiriülest koostööd. Kuna liikmesriikides kehtib tihti nõue, et selleks, et teha koostööd rahapesujuhtumite uurimises või nende eest vastutusele võtmises, peab aluseks olev eelkuritegu olema eelkuritegu ka nende jurisdiktsioonis, ei ole koostöö tihti võimalik ning kurjategijad saavad edukalt oma kriminaaltulu pesta.

Kui ELi õigustiku õigusaktides on määratletud mõni eelkuritegu, siis esitatakse viide asjaomasele ELi õigusaktile tagamaks, et kõik selles ELi õigusaktis määratletud kuriteod kvalifitseeruksid rahapesu eelkuriteona. See aitab vähendada olemasolevaid erinevusi ja edendada laiapõhjalisemat ühist arusaamist.

Lisaks sellele on vaja arvesse võtta ka kasvavat küberkuritegevuse ohtu ja rünnakuid infosüsteemide vastu, eelkõige organiseeritud kuritegevusega seotud rünnakuid. Arvutikuriteod on ainus ELi toimimise lepingus nimetatud kuriteovaldkond, mida ei ole rahapesuvastase töökonna poolt ja Varssavi konventsiooniga kindlaks määratud kuriteoliikides nimetatud. Küberkuritegevuse ja sellest saadava tulu suurus on usaldusväärsete andmete ja uurimuste puudumisel raske hinnata, kuid juhtumid näitavad, et küberkuritegevusest saadud tulu pestakse keeruliste skeemide abil, milles kasutatakse nii traditsioonilisi kui ka uusi makseviise²⁷. Selleks et küberkuritegevuse aluseks olevaid rahalisi stiimuleid vähendada, on sellesse sättesse lisatud küberkuritegevus, sealhulgas direktiivis 2013/40/EL²⁸ sätestatud kuriteod, rahapesu eelkuriteo liigina.

Artikkel 3 – Rahapesukuriteod. Selles artiklis määratakse kindlaks, milliseid süütegusid tuleks liikmesriikides käsitada rahapesukuriteona.

Selle sättega rakendatakse Varssavi konventsiooni artikli 9 lõiget 1, määratledes rahapesukuriteo koosseisu tunnused, nagu kuritegelikust tegevusest saadud vara muundamine või ülekandmine, et varjata selle ebaseaduslikku päritolu (lõike 1 punkt a), ja selle tõelise

²⁷ Moneyval'i uurimisaruanne: „Criminal money flows on the Internet: methods, trends and multi-stakeholder counteraction“, märts 2012.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. augusti 2013. aasta direktiiv 2013/40/EL, milles käsitletakse infosüsteemide vastu suunatud ründeid ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2005/222/JSK (ELT L 218, 14.8.2013, lk 8).

olemuse, päritolu, asukoha, käsutamiseviisi, ümberpaigutamise, omandiõiguse või muude varaga seotud õiguste varjamine ja saladuses hoidmine (lõike 1 punkt b).

Lisaks läheb see säte rahapesuvastase töökonna soovitusel ja Varssavi konventsioonist kaugemale, kriminaliseerides kuritegelikust tegevusest saadud vara omandamise, valdamise või kasutamise, samas kui Varssavi konventsioonis sõltub see põhiseaduslikest põhimõtetest ning iga riigi õigussüsteemis kehtivast lähenemisviisist. Kriminaaltulu valdamist ei peeta enamikes liikmesriikides rahapesuks²⁹. Ettepanek võtab arvesse liikmesriikide erinevaid õigustraditsioone, võimaldades rahapesu määratlusest välja jätta oma kuritegeliku raha pesu (vt selgitust artikli 3 lõike 3 kohta).

Kooskõlas Varssavi konventsiooniga tuleks kriminaliseerida kolm rahapesu tüüpi – muundamine või ülekandmine, varjamine või saladuses hoidmine, ning omandamine, valdamine või kasutamine –, kui need on toime pandud tahtlikult. Hooletuse elementi ei lisata. Varssavi konventsiooni artikli 9 lõige 3 jätab konventsiooniosalistele vabaduse otsustada, kas kriminaliseerida juhtumid, kus süüteo toimepanija a) kahtlustas, et vara puhul on tegemist kriminaaltuluga; ja b) oleks pidanud eeldama, et vara puhul on tegemist kriminaaltuluga. Liikmesriikide erinevad lähenemisviisid hoolimatusest toime pandud rahapesule peegeldavad siseriiklike õigustraditsioonide erinevust süüteokoosseisu subjektiivsete tunnuste osas, kuid need erinevused ei ole piiriülese koostöö puhul probleeme tekitanud. Kuna käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumeeskirjad, ei takista see liikmesriikidel kriminaliseerida hooletusest toime pandud rahapesu.

Lisaks muudetakse käesoleva sätte lõikega 2 eespool nimetatud rahapesukuritegude puhul ebaoluliseks eelnev või samaaegne süüdimõistmine aluseks olevas eelkuriteos või selle isiku täpne kindlaks tegemine, kes pani toime kuriteo, mille tulemusel vara saadi, või selle kuriteo muud asjaolud. Sellega rakendatakse Varssavi konventsiooni artikli 9 lõikeid 5 ja 6, tagades et rahapesu eest võetakse vastutusele ka siis, kui ei ole varasemat või samaaegset süüdimõistvat otsust eelkuriteos, ning et ei ole vaja täpselt kindlaks teha süütegu, milles vara saadi.

Eurojust ja muud sidusrühmad on märkinud, et eelkuritegude täpse kindlakstegemise nõue on takistus, mis võib piiriülese rahapesuvastase võitluse muuta eriti keeruliseks. Europoli sõnul lasub enamikul õiguskaitseasutustel nõue tõendada eelkuritegu. Kahtlaste rahaliste vahendite seostamise konkreetse eelkuriteoga on õiguskaitseasutused välja toonud peamise probleemina rahapesu uurimises: mitut jurisdiktsiooni hõlmavas uurimises, mida toetas ka Europol, ei suutnud riik, kus eelkuritegu toime pandi, vastastikuse õigusabi taotlustele vastata. Kõik asjaga seotud riigid rõhutasid, et peamine takistus oli rahaliste vahendite seostamine konkreetse eelkuriteoga.

Isegi liikmesriikides, kus rahapesus saab süüdi mõista ka lihtsalt tõendades, et raha ei saanud olla seaduslikku päritolu, kuid süüdimõistva kohtuotsuse tegemiseks või raha konfiskeerimiseks on tavaliselt vaja kindlaks teha ka kuriteotunnused. Seega on käesolevas sättes kasutatud lähenemisviis kooskõlas nii Varssavi konventsiooni nõudega kui ka liikmesriikide tavadega.

Varssavi konventsioonis sätestatakse, et rahapesus süüdimõistmine ei tohiks olla probleem isegi juhul, kui kuritegelik tegevus, mille tulemusel raha saadi, toimus teises riigis. Käesoleva ettepaneku lõike 2 punktis c on sätestatud, et on ebaoluline, kas kuritegu, mille tulemusel vara

²⁹ Unger, B. (a.o.), projekti ECOLEF lõpparuanne „The economic and legal effectiveness of Anti-Money Laundering and Combatting Terrorist Financing policy“, veebruar 2013, lk16.

saadi, pandi toime muu liikmesriigi või kolmanda riigi territooriumil, kui toimepandud tegevus on kuritegu selle liikmesriigi või kolmanda riigi õiguse alusel, andes liikmesriikidele otsustusvabaduse topeltkaristatavuse kriteeriumi kohaldamise osas, st et eelkuritegu peab olema kuritegu riigis, kus see toime pandi ning ka selles liikmesriigis, kus rahapesukuriteo eest süüdistus esitati.

Selles sättes nõutakse liikmesriikidelt oma kuritegeliku raha pesemise kriminaliseerimist. Eurojust märgib, et asjaolu, et oma kuritegeliku raha pesemine ei ole kõigis jurisdiktsioonides kriminaliseeritud võib tekitada mõne liikmesriigi jaoks probleeme avada õigusrikkumine, mida saab kohtulikult menetleda ning uurida ja jälgida „musta raha“ voolu. Kõnealuse artikli lõikes 3 selgitatakse, et oma kuritegeliku raha pesemise puhul piirdatakse muundamise või ülekandmise ning varjamise ja saladuses hoidmisega ning seda ei kohaldata puhtalt omamise või kasutamise suhtes. Selle lähenemise juures võetakse arvesse asjaolu, et isiku süüdimõistmist selles, et ta kasutab oma kuritegelikust tegevusest, mille eest ta on juba süüdi mõistetud, saadud vara isikliku huvi eesmärgil, peetakse mõnes liikmesriigis *ne bis in idem* põhimõttega (st isikut ei saa ühes ja samas kuriteos kaks korda süüdi mõista)³⁰ vastuolus olevaks. Teisest küljest, kui rahapesu hõlmab finantsüsteemi abil muundamist ja ülekandmist ning varjamist ja saladuses hoidmist, on sellise tegevuse puhul selgelt tegemist lisakuriteoga, mis põhjustab täiendavat või erinevat liiki kahju kui eelkuritegu ning on seega eelkuriteost eristatav. See lähenemisviis on kooskõlas liikmesriikide kohtupraktikaga³¹.

Artikkel 4 – Kuriteole kihutamise, kaasaaitamise ja kuriteokatse. Seda sätet kohaldatakse eespool nimetatud süütegude suhtes ja sellega nõutakse, et liikmesriigid kriminaliseeriksid mitme nimetatud süüteo puhul ka neile kaasaaitamise ja kihutamise ja nende toime panemise katse.

Rahapesukuriteole kaasaaitamine võib hõlmata mis tahes tegevust alates lihtsustamisest ja nõustamisest tugiteenuste pakkumiseni nende tegude sooritamiseks.

Käeoleva sättega tagatakse kooskõla eespool nimetatud rahvusvaheliste standardite mõistetega.

Lisaks sellele on hoiatava mõju tagamiseks vaja kriminaliseerida kihutamine, muutes karistatavaks kuriteoks teisele isikule ettepaneku tegemine panna toime eespool nimetatud süüteod.

Artikkel 5 – Füüsilistele isikutele ettenähtud karistused. Käesolevat sätet kohaldatakse kõigi süütegude suhtes ning sellega nõutakse liikmesriikidelt tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristuste kohaldamist.

Sättega määratakse kindlaks ka maksimaalsete karistuste miinimummäär. Raamotsusega 2001/500/JSK on juba sätestatud maksimaalse karistuse miinimummäär, mis on neli aastat teatavat tüüpi rahapesu puhul. Käesolevas ettepanekus kehtestatakse ka minimaalne maksimumkaristus, milleks on neli aastat vangistust tõsiste juhtumite korral. Miinimummäära kindlaks määramisel võetakse arvesse ka liikmesriikide kehtivaid eeskirju.

³⁰ Rahapesuvastane töökond ja Moneyval'i vastastikuse hindamise aruanded ja liikmesriikidega peetud arutelude tulemused.

³¹ Sama.

Maksimaalse karistuse miinimummäära kehtestamine ELi tasandil lihtsustab rahvusvahelist politsei- ja õigusala koostööd ning aitab saavutada hoiatava mõju. Erinevates analüüsides rõhutatakse karistuste/trahvide madalat taset ja süüdimõistvate otsuste vähesust³². Kuigi sellel võib olla mitmeid põhjuseid, sealhulgas pädevate asutuste piiratud juurdepääs asjaomasele teabele ning samuti piiratud võimalused või ressursid seda teavet hinnata ja analüüsida eriti keeruliste juhtumite korral, on rahapesukuritegude kitsas määratlus, leebed karistused ja tõenduslikud takistused kindlasti osa probleemist. Lisaks puudujääkidele täitmise tagamisel, toob see olukord kaasa meelepärase kohtualluvuse valimise ohu, kus kurjategijad teevad finantstoiminguid seal, kus rahapesuvastased meetmed on nende arvates kõige leebemad.

Artikkel 6 – Raskendavad asjaolud. Seda sätet kohaldatakse artiklis 3 määratletud rahapesukuritegude suhtes ning selle eesmärk on tagada, et kui kuritegu on pandud toime kuritegeliku ühenduse poolt nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK³³ tähenduses või kui teo toimepanija kasutas rahapesu võimaldamiseks ära oma ametialast seisundit, loetakse seda raskendavaks asjaoluks.

Artikkel 7 – Juriidiliste isikute vastutus. Juriidiliste isikute vastutus. Seda sätet kohaldatakse kõigi eespool nimetatud süütegude suhtes ning sellega kohustatakse liikmesriike tagama juriidiliste isikute vastutus, välistades, et see oleks alternatiivne füüsiliste isikute vastutusele. Säte on kooskõlas Varssavi konventsiooni artikliga 10.

See säte järgib muude ELi õigusaktide standardsõnastust, millega kohustatakse liikmesriike tagama, et juriidilist isikut saab pidada vastutavaks artiklites 1–4 osutatud süütegude eest, mille on tema kasuks toime pannud selle juriidilise isiku juures teataval juhtival kohal olev isik. Kõnealune vastutus ei pea tingimata olema kriminaalvastutus.

Artikkel 8 – Juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad karistused. Seda sätet kohaldatakse juriidilistele isikutele määratavate karistuste puhul. See säte järgib muude ELi õigusaktide standardsõnastust.

Artikkel 9 – Kohtualluvus. Seda kohaldatakse kõigi eespool nimetatud süütegude suhtes ja selles nõutakse kohtuasutustele sellise pädevuse tagamist, mis võimaldaks neil algselt uurimisi, esitada süüdistusi ja teha otsuseid käesolevas direktiivis määratletud süütegude kohta.

Artikkel 10 – Uurimisvahendid. Selle sätte eesmärk on tagada, et organiseeritud kuritegevuse või muude raskete kuritegude puhul kasutatavad uurimisvahendid oleksid kättesaadavad ka rahapesu juhtumite uurimiseks.

Artikkel 11 – Raamotsuse 2001/500/JSK teatavate sätete asendamine. Selle sättega asendatakse rahapesu kriminaliseerimist käsitlevad kehtivad sätted raamotsuse 2001/500/JSK artiklite 1 ja 2 punktis b nende liikmesriikide suhtes, kellele käesolev direktiiv on siduv.

---

³² Rahapesuvastase töökonna ja Moneyval'i vastastikuse hindamise aruanded.

³³ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

Raamotsuse 2001/500/JSK artikli 1 punktis a ja artiklites 3 ja 4 sisalduvad sätted konfiskeerimise kohta asendati direktiiviga 2014/42/EL.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 83 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Rahapesu ning terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse rahastamine rahapesu abil on Euroopa Liidus jätkuvalt probleem, mis kahjustab finantssektori ühtsust, stabiilsust ja mainet ning ohustab liidu sisejulgeolekut ja siseturgu. Nende probleemidega tegelemiseks ning direktiivi 2015/849/EL¹ kohaldamise edendamiseks on käesoleva direktiivi eesmärk tõkestada rahapesu kriminaalõiguse vahenditega, mis võimaldab paremat koostööd pädevate asutuste vahel.
- (2) Üksnes riigi tasandil võetavatel meetmetel või ka liidu tasandil võetavatel meetmetel, ilma et võetaks arvesse rahvusvahelist koordineerimist ja koostööd, oleks väga piiratud mõju. Liidu poolt rahapesu tõkestamiseks võetavad meetmed peaksid seega sobima kokku muude rahvusvahelisel tasandil võetavate meetmetega ja olema vähemalt sama ranged.
- (3) Liidu tegevuses tuleks jätkuvalt arvestada eelkõige rahapesuvastase töökonna (FATF) soovitusetega ja teiste rahapesu ja terrorismi rahastamise vastases võitluses osalevate rahvusvaheliste organite meetmetega. Liidu asjaomased õigusaktid tuleks võimaluse korral veelgi paremini vastavusse viia rahapesuvastase töökonna poolt 2012. aastal vastu võetud rahvusvaheliste standarditega rahapesu ning terrorismi rahastamise ja tuumarelva leviku tõkestamise kohta (edaspidi „FATFi läbivaadatud soovitused“). Olles alla kirjutanud Euroopa Nõukogu konventsioonile rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamise kohta (CETS nr 198), peaks liit selle konventsiooni nõuded oma õiguskorda üle võtma.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

- (4) Nõukogu raamotsuses 2001/500/JSK² on sätestatud rahapesu kriminaliseerimise nõuded. See raamotsus ei ole piisavalt laiahaardeline ning praegune rahapesu kriminaliseerimine ei ole piisavalt ühtne selleks, et kogu liidus tõhusalt rahapesu vastu võidelda, mis toob kaasa lüngad õigusnormide täitmise tagamises ning takistab koostööd eri liikmesriikide pädevate asutuste vahel.
- (5) Rahapesu eelkuriteona käsitatava kriminaalse tegevuse määratlus peaks olema võimalikult ühtne kõikides liikmesriikides. Liikmesriigid peaksid igasse FATFi poolt kindlaks määratud kuriteoliiki lisama erinevaid süütegusid. Kui kuriteoliigid (nt terrorism või keskkonnakuriteod) on sätestatud liidu õigusaktides, osutatakse neile käesolevas direktiivis. Sellega tagatakse, et terrorismi rahastamise ja looduslike liikidega kaubitsemise tulude pesemine on liikmesriikides karistatav. Kui liidu õigus lubab liikmesriikidel kehtestada muid karistusi kui kriminaalkaristused, ei nõuta käesolevas direktiivis nende juhtumite käsitamist eelkuritegudena käesoleva direktiivi tähenduses.
- (6) Kooskõlas rahapesuvastase töökonna soovitustega tuleks kriminaalse tegevuse määratlusega hõlmata otseste ja kaudsete maksudega seotud maksukuriteod. Arvestades et kuritegelikud tegevused, mille suhtes on ette nähtud käesolevas direktiivis osutatud karistused, võidakse liikmesriikides käsitada erinevaid maksukuritegusid, võib maksukuritegude määratlemine olla liikmesriikide õiguses erinev. Maksukuritegude määratluse ühtlustamine liikmesriikide õiguses ei ole eesmärk.
- (7) Käesolevat direktiivi ei kohaldata sellise rahapesu suhtes, mis on seotud liidu finantshuve mõjutavatest kuritegudest saadud tulu pesemisega; nende suhtes kohaldatakse erieeskirju, mis on sätestatud direktiivis 2017/XX/EL³. Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 325 lõikele 2 peavad liikmesriigid võtma liidu finantshuve kahjustavate kelmuste vastu samu meetmeid, mida nad kasutavad omaenda finantshuve kahjustavate kelmuste vastu.
- (8) Kui rahapesu ei piirdu ainult omamise või kasutamisega, vaid hõlmab ka vara ülekandmist või varjamist või saladuses hoidmist finantssüsteemi kaudu ning põhjustab suuremat kahju kui on juba eelkuriteoga tekitatud, nagu finantssüsteemi usaldusväarsuse kahjustamine, tuleb sellist tegevust eraldi karistada. Liikmesriigid peaksid seega tagama, et selline tegevus on karistatav ka siis, kui selle on toime pannud isik, kes pani toime kuriteo, mille tulemusel kõnealune vara saadi (nn oma kuritegeliku raha pesu).
- (9) Selleks et rahapesu vastane tegevus saaks olla tõhus vahend võitluses organiseeritud kuritegevusega, ei tohiks nõuda selle kuriteo üksikasjade kindlakstegemist, mille tulemusel vara saadi, ega selle kuriteoga seotud eelnevat või samaaegset süüdimõistmist. Rahapesu eest vastutusele võtmist ei tohiks takistada ka pelk asjaolu, et eelkuritegu pandi toime teises liikmesriigis või kolmandas riigis, kui see on kuritegu ka selles liikmesriigis või kolmandas riigis. Liikmesriigid võivad kehtestada

² Nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsus 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 182, 5.7.2001).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu x x 2017. aasta direktiiv 2017/XX/EL, milles käsitletakse liidu finantshuve kahjustava pettuse vastast võitlust kriminaalõiguse abil (ELT L x, xx.xx.2017, lk x)

eeltingimuse, et kui eelkuritegu oleks toime pandud nende jurisdiktsioonis, oleks tegemist olnud kuriteoga.

- (10) Direktiivi eesmärk on kriminaliseerida tahtlik rahapesu. Tahtlikkust ja teost teadmist võib tuletada teo objektiivsete faktiliste asjaolude põhjal. Kuna käesoleva direktiiviga nähakse ette miinimumeeskirjad, võivad liikmesriigid võtta vastu või säilitada rahapesu käsitlevaid rangemaid kriminaalõigusnorme. Liikmesriigid võivad näiteks ette näha, et ettevaatamatuse või raske hooletuse tõttu toime pandud rahapesu on samuti kriminaalkuritegu.
- (11) Selleks et takistada rahapesu kogu liidus, peaksid liikmesriigid kehtestama selles direktiivis määratletud kuritegude toimepaneku eest miinimumkaristused. Kui kuritegu on pandud toime kuritegeliku ühenduse poolt nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK⁴ tähenduses või kui teo toimepanija kasutas rahapesu võimaldamiseks ära oma ametialast seisundit, peaksid liikmesriigid kooskõlas oma õigussüsteemis kohaldatavate õigusnormidega nägema ette raskendavad asjaolud.
- (12) Võttes arvesse kurjategijate ja kuritegelikult teel saadud tulu liikuvust ning vajadust viia rahapesuga võitlemiseks läbi keerukaid piiriüleseid uurimisi, peaksid kõik liikmesriigid kehtestama oma pädevuse, et pädevatel asutustel oleks võimalik sellist tegevust uurida ja selle eest vastutusele võtta. Liikmesriigid peaksid seejuures tagama, et nende pädevusse kuuluksid ka olukorrad, kus kuritegu on toime pandud nende territooriumilt info- ja sidetehnoloogiat kasutades, olenemata sellest, kas see tehnoloogia asub nende territooriumil või mitte.
- (13) Liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv, peaks käesolev direktiiv asendama raamotsuse 2001/500/JSK⁵ teatavad sätted.
- (14) Kuna käesoleva otsuse eesmärki kehtestada kõikides liikmesriikides rahapesu suhtes tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning meetme ulatuse ja toime tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (14) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Ühendkuningriik ja Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (15) JA/VÕI
- (16) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel

⁴ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

⁵ Nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsus 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 182, 5.7.2001).

rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolliga artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav.

- (17) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolliga (nr 22) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Raamotsus 2001/500/JSK⁶ on Taani suhtes jätkuvalt siduv ja kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1
Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnõuded kuritegude määratlemise ning rahapesu eest määratavate karistuste kohta.
2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata sellise rahapesu suhtes, mis on seotud liidu finantshuve mõjutavatest kuritegudest saadud tulu pesemisega; selle suhtes kohaldatakse erieeskirju, mis on sätestatud direktiivis 2017/XX/EL.

Artikkel 2
Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „kuritegelik tegevus“ – igasugune kuritegelik osavõtt järgmiste kuritegude toimepanemisest:
- (a) osalemine organiseeritud kuritegelikus rühmituses ja väljapressimine, sealhulgas nõukogu raamotsuses 2008/841/JSK sätestatud kuriteod;
  - (b) terrorism, sealhulgas direktiivis 2017/XX/EL⁷ sätestatud kuriteod;
  - (c) inimkaubandus ja inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine, sealhulgas direktiivis 2011/36/EL⁸ ja nõukogu raamotsuses 2002/946/JSK⁹ sätestatud kuriteod;
  - (d) seksuaalne ärakasutamine, sealhulgas direktiivis 2011/93/EL¹⁰ sätestatud kuriteod;

---

⁶ Sama.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu X X 2017. aasta direktiiv 2017/XX/EL terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (ELT L x, xx.xx.2017, lk x.);

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

⁹ Nõukogu 28. novembri 2002. aasta raamotsus 2002/946/JSK, millega tugevdatakse karistusõiguslikku raamistikku, et tõkestada ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele kaasaaitamist (EÜT L 328, 5.12.2002, lk 1).

- (e) ebaseaduslik kauplemine narkootiliste ja psühhotroopsete ainetega, sealhulgas nõukogu raamotsuses 2004/757/JSK¹¹ sätestatud kuriteod;
- (f) ebaseaduslik relvakaubandus;
- (g) kauplemine varastatud kaubaga ja ebaseaduslik kauplemine muude kaupadega;
- (h) korruptsioon, sealhulgas muud Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlevas konventsioonis¹² ning nõukogu raamotsuses 2003/568/JSK¹³ sätestatud kuriteod;
- (i) pettus, sealhulgas nõukogu raamotsuses 2001/413/JSK¹⁴ sätestatud kuriteod;
- (j) raha võltsimine, sealhulgas direktiivis 2014/62/EL¹⁵ sätestatud kuriteod;
- (k) võltsimine ja toodete piraatkoopiade valmistamine;
- (l) keskkonnakuriteod, sealhulgas direktiivis 2008/99/EÜ¹⁶ või 2009/123/EÜ¹⁷ sätestatud kuriteod;
- (m) tahtlik tapmine, raske kehavigastuse tekitamine;
- (n) inimrööv, ebaseaduslik vabadusevõtmine ja pantvangi võtmine;
- (o) röövimine ja vargus;
- (p) ebaseaduslik üle piiri toimetamine (sealhulgas seoses tolli- ja aktsiisimaksude ja maksudega);
- (q) väljapressimine;
- (r) võltsimine;

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1).

¹¹ Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsus 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta (ELT L 335, 11.11.2004, lk 8).

¹² Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon.

¹³ Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54).

¹⁴ Nõukogu 28. mai 2001. aasta raamotsus 2001/413/JSK mitterahalistate maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimiste vastase võitluse kohta (EÜT L 149, 2.6.2001, lk 1).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/62/EL, milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK (ELT L 151, 21.5.2014, lk 1)

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/99/EÜ keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu (ELT L 328, 6.12.2008, lk 28).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/123/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest (ELT L 280, 27.10.2009, lk 52).

- (s) piraatlus;
  - (t) siseteabe alusel kauplemine ning turuga manipuleerimine, sealhulgas direktiivis 2014/57/EL¹⁸ sätestatud kuriteod;
  - (u) küberkuritegevus, sealhulgas direktiivis 2013/40/EL¹⁹ sätestatud kuriteod;
  - (v) kõik süüteod, sealhulgas liikmesriikide õiguses sätestatud maksukuriteod, mis on seotud otseste või kaudsete maksudega ning mille eest määratava karistuse ülemmääraks on üle aasta kestev vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede või nendes liikmesriikides, mille õigussüsteemides on kehtestatud õigusrikkumiste alammäär, vähemalt kuus kuud kestva vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega karistatavad süüteod;
- (2) „vara“ – igasugune vara, nii kehalised esemed kui ka muud esemed, nii kinnis- kui ka vallasvara, nii materiaalne kui ka mittemateriaalne vara, samuti sellise vara omandiõigust või muid selle varaga seotud õigusi tõendavad juriidilised dokumendid, sealhulgas elektroonilised ja digitaalsed dokumendid;
- (3) „juriidiline isik“ – üksus, millel on kohaldatava õiguse alusel juriidilise isiku staatus, välja arvatud riigid või avalik-õiguslikud asutused, kes teostavad riigivõimu, ning avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.

Artikkel 3 *Rahapesukuriteod*

1. Iga liikmesriik tagab, et järgmised teod on karistatavad kuriteona, kui need on toime pandud tahtlikult:
- (a) vara muundamine või ülekandmine, kui on teada, et see vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest, eesmärgiga varjata vara ebaseaduslikku päritolu või aidata kaasa kuritegelikus tegevuses osaleva isiku teole, et see isik saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest;
  - (b) vara tõelise olemuse, päritolu, asukoha, käsutamise, ümberpaigutamise, omandiõiguse või muude varaga seotud õiguste varjamine või saladuses hoidmine, kui on teada, et selline vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest;
  - (c) vara omandamine, valdamine või kasutamine, kui selle saamisel on teada, et see vara on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest.
2. Selleks, et lõikes 1 sätestatud süütegu oleks karistatav, ei ole vaja kindlaks teha järgmist:

---

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/57/EL turukuritarvituse korral kohaldatavate kriminaalkaristuste kohta (ELT L 173, 12.6.2014, lk 179).

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. augusti 2013. aasta direktiiv 2013/40/EL, milles käsitletakse infosüsteemide vastu suunatud ründeid ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2005/222/JSK (ELT L 218, 14.8.2013, lk 8).

- (a) eelnev või samaaegne süüdimõistmine kuriteo eest, mille tulemusel vara saadi;
  - (b) isik, kes pani toime kuriteo, mille tulemusel vara saadi, ega muud selle kuriteoga seotud asjaolud;
  - (c) kas kuritegu, mille tulemusel vara saadi, pandi toime muu liikmesriigi või kolmanda riigi territooriumil, kui toimepandud tegevus on kuritegu selle liikmesriigi või kolmanda riigi õiguse alusel, kus kuritegu toime pandi ning oleks kuritegu ka selle liikmesriigi õiguse alusel, kes käesolevat artiklit kohaldab, juhul kui see oleks toime pandud selles liikmesriigis.
3. Lõike 1 punktides a ja b osutatud süüteoed kehtivad ka nende isikute suhtes, kes panid toime kuriteo, mille tulemusel vara saadi, või osalesid selles.

Artikkel 4

Süüteoale kihutamine, kaasaaitamine ja kuriteokatse

Kõik liikmesriigid tagavad, et artiklis 3 osutatud süüteoale kihutamine ja kaasaaitamine on karistatav.

Artikkel 5

Füüsilistele isikutele ettenähtud karistused

1. Kõik liikmesriigid tagavad, et artiklites 3 ja 4 osutatud süütegude eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega.
2. Kõik liikmesriigid tagavad, et artiklis 3 osutatud süütegude eest määratakse maksimaalselt neli aastat vangistust tõsiste juhtumite korral.

Artikkel 6

Raskendavad asjaolud

Liikmesriigid tagavad, et järgmisi asjaolusid peetakse artiklites 3 ja 4 osutatud süütegude puhul raskendavateks asjaoludeks:

- (a) süütegu pandi toime kuritegeliku ühenduse raames raamotsuse 2008/841/JSK²⁰ tähenduses või
- (b) õigusrikkuja on lepingulistes suhetes kohustatud isikuga ja tal on vastutus tema ees või ta on kohustatud isik direktiivi 2015/849/EL artikli 2 tähenduses ning on sooritanud süüteo oma ametialase tegevuse käigus.

---

²⁰ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

Artikkel 7
Juriidiliste isikute vastutus

1. Kõik liikmesriigid tagavad, et juriidilised isikud võetakse vastutusele artiklites 3 ja 4 osutatud kuritegude eest, mille on nende kasuks toime pannud üksinda või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kes on juriidilises isikus juhtival kohal, sest:
  - (a) tal on õigus esindada juriidilist isikut,
  - (b) tal on õigus teha otsuseid selle juriidilise isiku nimel või
  - (c) tal on õigus kontrollida juriidilist isikut.
2. Liikmesriigid tagavad ka, et juriidilisi isikuid saab vastutusele võtta juhul, kui lõikes 1 osutatud isiku järelevalve või kontrolli puudumise tõttu on kõnealuse juriidilise isiku alluvuses oleval isikul osutunud võimalikuks juriidilise isiku kasuks toime panna mõni artiklites 3 ja 4 nimetatud süütegu.
3. Juriidilise isiku lõigete 1 ja 2 kohane vastutus ei vabasta kriminaalmenetlusest füüsilist isikut, kes on mõnele artiklites 3 ja 4 nimetatud süüteole kihutaja, selle täideviija või sellele kaasaitaja.

Artikkel 8
Juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad karistused

Iga liikmesriik tagab, et artikli 6 lõike 1 kohaselt vastutusele võetud juriidilise isiku suhtes kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mille hulka kuuluvad kriminaalõiguslikud ja muud trahvid ning võivad kuuluda muud karistused, näiteks:

- (1) kõnealuse juriidilise isiku ilmajätmine riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest;
- (2) kõnealuse juriidilise isiku suhtes kehtestatud ajutine või alaline ettevõtluskeeld;
- (3) kõnealuse juriidilise isiku kohtuliku järelevalve alla võtmine;
- (4) sundlõpetamine;
- (5) kuriteo toimepanekuks kasutatud üksuste ajutine või lõplik sulgemine.

Artikkel 9
Kohtualluvus

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada oma pädevus artiklites 3 ja 4 osutatud süütegude suhtes, kui:
  - (a) süütegu on tervikuna või osaliselt toime pandud selle riigi territooriumil;
  - (b) teo toimepanija on asjaomase liikmesriigi kodanik.

2. Liikmesriik teavitab komisjoni, kui ta otsustab kehtestada täiendava pädevuse artiklites 3 ja 4 osutatud süütegude suhtes, mis on toime pandud väljaspool tema territooriumi, kui:
  - (a) süüteo toimepanija alaline elukoht on tema territooriumil;
  - (b) kuritegu on toime pandud tema territooriumil asutatud juriidilise isiku kasuks.

Artikkel 10
Uurimisvahendid

Liikmesriigid tagavad, et isikutel, üksustel või talitustel, kelle ülesanne on artiklites 3 ja 4 osutatud kuritegude uurimine või nende eest vastutusele võtmine, on olemas tõhusad uurimisvahendid, näiteks organiseeritud kuritegevuse või muude raskete kuritegude puhul kasutatavad uurimisvahendid.

Artikkel 11
Raamotsuse 2001/500/JSK teatavate sätete asendamine

1. Käesoleva direktiiviga asendatakse raamotsuse 2001/500/JSK artiklite 1 ja 2 punkt b nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes on käesolev direktiiv siduv, ilma et see piiraks nende liikmesriikide kohustusi, mis on seotud kõnealuse raamotsuse siseriikliku õigusesse ülevõtmise tähtpäevaga.
2. Liikmesriikide puhul, kelle suhtes on käesolev direktiiv siduv, käsitatakse viiteid raamotsusele 2001/500/JSK viidetena käesolevale direktiivile.

Artikkel 12
Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [24 kuud pärast ülevõtmise kuupäeva]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 13
Aruandlus

Komisjon esitab [24 kuud pärast käesoleva direktiivi rakendamise tähtaega] Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikke meetmeid.

Artikkel 14
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 15
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja